

Sygn. akt IV P 199/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. IV Wydział Pracy w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Jolanta Jaros - Skwarczyńska	
Protokolant: st. sekr. Zofia Kaczmarek	

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2016 r. w Tomaszowie Mazowieckim

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w D.

o ustalenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych

1/. oddała powództwo;

2/. zasądza od powoda A. K. na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w D. kwotę 60,00 (sześćdziesiąt złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt IV P 199/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 04 listopada 2014r., skierowanym przeciwko pozwanemu (...) S.A. z siedzibą w D., powód A. K. wnosił o ustalenie, że na podstawie łączącej strony umowy o pracę, faktycznie świadczył i wykonywał pracę na rzecz pozwanego w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a nadto o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Na uzasadnienie swojego żądania powód wskazał, iż w pozwanym zakładzie (...) S.A. był zatrudniony w okresie od dnia 13.04.1971r. do dnia 30.06.1998r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na różnych stanowiskach w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w tym:

- od dnia 13.04.1971r. do 24.08.1973r., na stanowisku - wykrawacz na Oddziale O. Wydziału Półfabrykatów;
- od dnia 15.02.1979r. do 31.03.1983r., na stanowisku - monter wózków spalinowych na Oddziale (...) Wewnętrzny;
- od dnia 01.11.1985r. do 14.05.1990r., na stanowisku - elektromonter akumulatorów na Oddziale (...) Wewnętrzny;

- od dnia 15.05.1990r. do 17.06.1990r., na stanowisku - monter wózków spalinowych na Oddziale (...) Wewnętrznego;
- od dnia 01.06.1992 r. do 28.02. 1993 r. na stanowisku - praser tworzyw sztucznych + tłoczarz w dziale Opakowań.

Nadto powód wskazał, iż wskazane wyżej stanowiska pracy na których wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ujęte są w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz w zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego Nr 6 z dnia 18 maja 1983r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, w niektórych zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. Nr 3-5 ze zmianami), uchylonego zarządzeniem Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. Ministerstwa Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego Nr 1-3 z dnia 29.06.1985 r.).

Dodatkowo powód podniósł również i to, że posiada interes prawny w żądaniu określonym w pozwie, na podstawie art. 189 k.p.c. w ustaleniu rzeczywistej treści realizowanego stosunku pracy, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2002 r., (...) 629/01. Oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła bowiem takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których sytuacja zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowana zostanie niepewność wynikająca z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw.

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 listopada 2014r., pozwany reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym sześciokrotności stawki minimalnej kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pełnomocnik pozwanego wskazał, iż powód A. K. był zatrudniony u pozwanego na podstawie umowy o pracę w okresie od dnia 13 kwietnia 1971r. do dnia 30 czerwca 1998r., ostatnio na stanowisku młodszego wartownika w D. Ochrony Mienia i (...). W okresie od dnia 25 sierpnia 1973 r. do dnia 22 października 1973r. oraz od dnia 13 listopada 1975r. do dnia 11 stycznia 1976r. powód wykonywał pracę w szczególnych warunkach, zajmując stanowisko galwanizera na Wydziale N.. Oprócz w/w prac, na żadnym z pozostałych stanowisk powód nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, co znalazło odzwierciedlenie w wydanym przez pozwanego świadectwie pracy.

Dodatkowo pełnomocnik pozwanego wskazał, iż brak jest interesu prawnego powoda w wytoczeniu powództwa, co winno skutkować jego oddaleniem, powołując się w tym zakresie na uchwałę SN z dnia 17.06.1987r. (III PZP 19/87, OSNC 1988/10/132) zgodnie z którą „roszczenie pracownika przeciwko zakładowi pracy o ustalenie wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach – dla celów ubezpieczeniowych – podlega oddaleniu z braku interesu prawnego”.

Na rozprawie w dniu 19 marca 2015r., pełnomocnik powoda popierając wniesione powództwo zmodyfikował je w ten sposób, iż wnosił również o zobowiązanie strony pozwanej do wydania powodowi stosownego zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze.

Pełnomocnik pozwanego nie uznał tak sprecyzowanego powództwa i wnosił o jego oddalenie w całości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. K. był zatrudniony u pozwanego w okresie od dnia 13 kwietnia 1971r. do dnia 30 czerwca 1998r., na podstawie umowy o pracę.

Na przestrzeni lat powód pracował na różnych stanowiskach i tak:

- od dnia 13.04.1971r. do 24.08.1973r. na stanowisku wykrawacza na Oddziale G. (Wydział Półfabrykatów);
- od dnia 25.08.1973r. do 22.10.1973r. na stanowisku galwanizera na Wydziale Nożyczkami;
- od dnia 23.10.1973r. do 12.11.1975r. pełnił służbę wojskową;
- od dnia 13.11.1975r. do 11.01.1976r. na stanowisku galwanizera na Wydziale N.;
- od dnia 12.01.1976r. do 30.06.1976r. na stanowisku szlifierza maszynowego na Oddziale Drobnych (...);
- od dnia 01.07.1976r. do 14.02.1979r. na stanowisku tłoczarza i szlifierza na Oddziale Drobnych (...);
- od dnia 15.02.1979r. do 31.03.1983r. na stanowisku montera wózków spalinowych silników spalinowych w D. (...) Wewnętrznego;
- od dnia 01.04.1983r. do 31.10.1985r. przebywał na urlopie wychowawczym;
- od dnia 01.11.1985r. do 14.05.1990r. na stanowisku elektromontera akumulatorów Drobnych (...);
- od dnia 15.05.1990r. do 17.06.1990r. na stanowisku montera w D. (...);
- od dnia 18.06.1990r. do 31.12.1990r. powód przebywał na urlopie bezpłatnym;
- od dnia 01.01.1991r. do 28.02.1991r. na stanowisku mechanika w D. (...);
- od dnia 01.03.1991r. do 17.11.1991r. na stanowisku robotnika transportowego oraz kierowcy wózka w D. S.-Administracyjnym;
- od dnia 18.11.1991r. do 31.05.1992r. na stanowisku kierowcy wózka w D. Opakowań;
- od dnia 01.06.1992r. do 28.02.1993r. na stanowisku prasera tworzyw sztucznych oraz tłoczarza w D. Opakowań;
- od dnia 01.03.1993r. do 05.01.1998r. na stanowisku brygadzysty w D. Opakowań (w tym od 05.12.1997r. do 05.01.1998r. oddelegowany do D. Administracyjno - (...) na stanowisko robotnika transportowo -gospodarczego;
- od dnia 06.01.1998r. do 30.06.1998r. na stanowisku młodszego wartownika w D. Ochrony Mienia i (...).

dowód: akta osobowe powoda A. K.;

W piśmie z dnia 20.08.2013r., skierowanym do pozwanego pracodawcy powód A. K. wnosił o wydanie świadectwa pracy z uwzględnieniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w okresach poniżej wskazanych wskazując, iż jest mu to niezbędne do uzyskania świadczenia emerytalnego:

- od dnia 13.04.1971r. do 24.08.1973r., na stanowisku - wykrawacz na Oddziale O. Wydziału Półfabrykatów;
- od dnia 15.02.1979r. do 31.03.1983r., na stanowisku - monter wózków spalinowych na Oddziale (...) Wewnętrznego;
- od dnia 01.11.1985r. do 14.05.1990r., na stanowisku - elektromonter akumulatorów na Oddziale (...) Wewnętrznego;
- od dnia 15.05.1990r. do 17.06.1990r., na stanowisku - monter wózków spalinowych na Oddziale (...) Wewnętrznego;
- od dnia 01.06.1992 r. do 28.02. 1993 r. na stanowisku - praser tworzyw sztucznych + tłoczarz w dziale Opakowań;
- od dnia 01.03.1993r. do 05.01.1998r. na stanowisku – praser tworzyw sztucznych + tłoczarz w dziale Opakowań.

dowód: akta osobowe powoda A. K.;

kserokopia świadectwa pracy z dnia 30.06.1998r. – k. 4;

pismo powoda A. K. adresowanego do pozwanego (...) S.A. z dnia 20.08.2013r. – k. 8;

zeznania świadka G. M. – k. 58 verte; Z. T. -k. 59, W. B. - protokół rozprawy audio video z dnia 12 października 2015r. 00:04:14 -00:18:57 – k.76 verte i k. 77;

W zaświadczeniu z dnia 06.09.2013r. pozwany pracodawca potwierdził, iż powód A. K. był zatrudniony w okresie od dnia 13.04.1971r. do dnia 30.06.1998r., a w okresie zatrudnienia wykonywał stale i w pełnym, wymiarze czasu pracy na stanowiskach pracy zaliczonych do szczególnych warunków – Wykaz A, zgodnie z Zarządzeniem Nr 3 M.H.i P.M. z dnia 30.03.1985r. /Dz. Urz. M.H.i P.M. Nr 1-3 z dnia 29.06.1985r./, pracę na następujących stanowiskach i okresach:

- od dnia 25.08.1973r. do 22.10.1973r. i od dnia 13.11.1975r. do dnia 11.01.1976r.- galwanizer – Dz. III poz. 76 pkt 2.

dowód: zaświadczenie z dnia 06.09.2013r. – k. 9;

zeznania świadka B. J. - protokół rozprawy audio video z dnia 25 stycznia 2016r. 00:03:53- 00:32:27– k.86 verte i k. 47 verte;

Obecnie powód A. K. ma 63 lata. Posiada 38 letni staż pracy, w tym udokumentowany 4 letni staż pracy w warunkach szczególnych.

dowód: zeznania powoda A. K. – protokół rozprawy audio video z dnia 25 stycznia 2016r. 00:33:29-00:37:38 – k.86 verte i k. 47 verte;

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie nie kwestionowanych przez strony dokumentów oraz dowodu z zeznań powoda A. K. jak i zeznań świadków w osobach W. B., G. M., Z. T. i B. J..

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, gdy ma w tym interes prawny. Przyjmuje się też, iż na tej drodze można żądać ustalenia faktu prawotwórczego (por. orzeczenie SN z 11.09.53r., I C 581/53, OSN 54/III/65, uzasadnienie do wyroku SN z 3.11.1994r., I PZP 45/94, OSNP 1995/6/74).

Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyrok SA w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, LEX nr 257445).

Powód musi jednak udowodnić, że ma interes prawny skierowania powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który należy rozumieć jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którego prawa zostały lub mogą zostać zagrożone, bądź też co do istnienia lub treści których występuje stan niepewności.

W rozpoznawanej sprawie, powód A. K. domaga się ustalenia, że w czasie zatrudnienia, w okresach wskazanych w piśmie z dnia 20.08.2013r. skierowanym do pozwanego pracodawcy, wykonywał on pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i że posiada interes prawny w ustaleniu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, gdyż taki dokument jest mu niezbędny w celu usunięcia subiektywnej niezgodności co do rzeczywistego zatrudnienia realizowanego w spornym okresie oraz do celów pracowniczych i nie zamierza takim dokumentem posługiwać się w przyszłości przed ZUS, ubiegając się o świadczenie emerytalne.

W tym miejscu należy zauważyć, iż kwestia wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie jest elementem treści stosunku pracy. Nie ma zatem żadnego znaczenia dla wzajemnych praw i obowiązków stron w zakresie łączącego stosunku pracy, a pojęcie to zostało wprowadzone w sprawach ubezpieczeniowych, związanych ze świadczeniami emerytalnymi. Zdaniem Sądu żadnemu innemu celowi, niż uzyskaniu świadczeń emerytalnych (szeroko pojętych) pojęcie to nie służy. W szczególności kategoria ta nie ma znaczenia w zakresie prawa pracy, w zakresie stosunków między pracownikiem a pracodawcą.

W rozpoznawanej sprawie, nie ma pomiędzy stronami niezgodności co do takich faktów prawotwórczych, które miałyby znaczenie dla łączącego te strony stosunku prawnego. Nie jest też sporna między stronami treść stosunku pracy, ale fakt, jak praca ta była wykonywana, tj. nie jest to spór o to, na jakim stanowisku zatrudniony był powód A. K., ale w jakich warunkach wykonywał on pracę.

Podkreślić należy również i to, że sam fakt ustalenia stanowiska, na którym zatrudniony jest pracownik nie wystarcza już do stwierdzenia, że wykonuje on pracę w warunkach szczególnych, bo do tego należy ustalić dodatkowe jeszcze okoliczności (zaliczenie określonego rodzaju prac do określonego działu załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r., Dz.U. 83/8/43 ze zm, stałość (codziennosc wykonywania danego rodzaju pracy w pełnym wymiarze itp.).

Zdaniem Sądu, z treści żądania wynika, że zasadniczym celem dla którego powód A. K. chce dokonać ustaleń w zakresie charakteru zatrudnienia są wyłącznie ewentualne jego przyszłe roszczenia.

W ocenie Sądu, powód A. K. nie wykazał jednak jakiemu celowi miałyby służyć wnioskowane ustalenie o wykonywaniu przez niego pracy w szczególnych warunkach. Jego stanowiska w tym zakresie były niekonsekwentne. Wymaga wskazania, że jeszcze w pismach kierowanych do pozwanego pracodawcy powód podawał, że wydanie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest mu niezbędne do uzyskania świadczenia emerytalnego (k.8 akt).

W toku niniejszego postępowania, powód wskazywał natomiast że chce jedynie stwierdzenia, że pracował w pozwanym zakładzie w szczególnych warunkach bez powoływania się na cele dotyczące świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W ocenie Sądu, zmianę stanowiska powoda w tym zakresie należy wiązać z dopasowaniem swojej sytuacji do tej, która była podstawą wydania orzeczenia przez Sąd Najwyższy w dniu 5.12.2002 r. (I PKN 629/01), na które to orzeczenie pełnomocnik powoda powoływał się w trakcie niniejszego postępowania.

W powołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził, że pracownik ma interes prawny w ustaleniu rzeczywistej treści realizowanego stosunku pracy, jeżeli wynikające z niego roszczenia majątkowe mogą powstać dopiero w przyszłości. Pogląd ten został wyrażony w stanie faktycznym, w którym pracownik domagał się usunięcia obiektywnej niezgodności treści zawartej z nim umowy o pracę z rzeczywistym rodzajem pracy wykonywanej, wskazując na konieczność takiego ustalenia dla zweryfikowania różnych uprawnień, które mogą być przedmiotem jego potencjalnych roszczeń w przyszłości. Chodzi więc w nim o niepewność co do prawa majątkowego, które jeszcze się nie zaktualizowało.

Sytuacja w niniejszej sprawie jest jednak nieco odmienna, gdyż powód A. K. nie wskazuje dla jakich konkretnie potrzeb konieczne jest mu uzyskanie wyroku ustalającego, że wykonywał on pracę w szczególnych warunkach, a powództwo z art. 189 k.p.c. musi być celowe i spełniać realną funkcję prawną. Musi bowiem istnieć rzeczywista i obiektywna potrzeba uzyskania wyroku o określonej treści. Natomiast gdy uznać, że uzyskanie korzystnego wyroku w niniejszej ma służyć dochodzeniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego to orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym przedmiocie w zdecydowanej części wskazuje, że pracownik nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku pracy (jego treści), gdy wnosi takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu, w szczególności w sprawach zakresu ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19.01.2012 r., I PK 108/11, Lex nr 1215409).

Z powyższych względów uznając, iż powód A. K. nie posiada interesu prawnego w wytoczeniu przedmiotowego powództwa o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, Sąd orzekł jak w punkcie 1 wyroku, oddalając wniesione powództwo w całości.

Jednocześnie wskazać należy, iż brak interesu prawnego w sprawie powoduje, iż nie jest konieczne dalsze rozważanie, czy powód A. K. rzeczywiście pracował w warunkach szczególnych, czy też nie.

W tym miejscu wskazać również należy, iż wyrok oddalający powództwo o ustalenie z powodu braku interesu prawnego korzysta po uprawomocnieniu z powagi rzeczy osądzonej, która jednak obejmuje tylko ustalenie braku interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. Nie jest nią objęte ustalenie istnienia albo nie istnienia stosunku prawnego lub prawa (albo faktu prawotwórczego), skoro ustalenia takiego sąd nie czynił (tak słusznie SN w wyroku z 21 czerwca 2007r., IV CSK 63/07, LEX nr 485880).

O kosztach procesu, o których mowa w punkcie 2 wyroku, Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust.1 pkt.3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013r. poz. 490 z późn. zmianami).

Z tych wszystkich względów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.